

YENİ MEDENÎ KANUNA GÖRE EVLÂT EDİNME
(ADOPTION ACCORDING TO NEW CIVIL ACT)

Oğuz Sadık AYDOS*

ÖZET

Evlât edinme, taraflar arasında hısımlık ilişkisi doğuran bir kurumdur. Yeni Medenî Kanun ile evlât edinme müessesesinde çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Evlât edinme, akdî ilişki olmaktan çıkarılıp, hâkim kararı ile tesis edilir hale dönüştürülmüştür. Evlât edinecek kişinin yaşı 35'ten 30'a ve hatta bazı hallerde daha da aşağıya çekilmiştir. Altsoyu bulunan kişilerin, küçükleri evlât edinmesine izin verilmiş ve ayrıca evlât edinecek kişinin, evlâtlığa belli bir süre bakması şarta bağlanmıştır. Evli kişilerin "eşleriyle birlikte evlât edinmesi ilkesi" getirilmiştir. Evlâtlık ile evlât edinenin evlenmesi kesin olarak yasaklanmıştır. Evlenme yasağının kapsamına taraflardan biri ile diğerinin altsoyu da alınmıştır. Küçüklerin evlât edinilmesine aracılık faaliyetlerinin, Bakanlar Kurulunun yetki verdiği kurum ve kuruluşlar tarafından yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Evlâtlık ilişkisinin kaldırılması için dava açma hakkı, hak düşürücü süreye bağlanmıştır. Bu çalışmada, eski hükümler de dikkate alınarak karşılaştırmalı bir inceleme yapılmaktadır. Konuya ilişkin Yargıtay kararları da incelenmiştir.

ABSTRACT

Adoption, which creates kinship between sides, was amended in an important degree with New Civil Act. Adoption legal characteristic was contract but now it is a court decision. The minimum age of adoptive persons is 30, instead of 35 and moreover lowers in some cases. A person, who has descendant, can adopt a child with new act. If a person wants to adopt, he must take care adopted person for a definite period. A married person can not adopt alone. Marriage between adoptive person and adopted person is absolutely prohibited. This prohibition includes descendants of both sides. Only the institutions which permitted by the Council of Ministers, may organize adoption affairs. The action to abolish adoption connects to foreclosure period. In this essay, repealed provisions and new provisions about this subject are comparatively scrutinized. Beside this, we canvass Supreme Courts' decision about subject.

ANAHTAR KELİMELELER

Evlât Edinme	Hısımlık	Mahkeme Kararı
Adoption	Kinship	Court Decision

* Araştırma Görevlisi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Hukuk Ana Bilim Dalı.

YENİ MEDENÎ KANUNA GÖRE EVLÂT EDİNME

GİRİŞ

Evlât edinme, çeşitli ihtiyaçlara cevap verebilen bir kurumdur. Ailesi olmayan küçüklerin, aile yanına yerleşmek suretiyle, gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlamaları, toplum için çok önemlidir. Aile ile birlikte yaşamak, elem, ızdırap, keder gibi duyguları aile ile paylaşmak, bunların azalmasını sağlar. Ayrıca, daha güçlü, daha tecrübeli, daha büyük birinin, yanında olduğunu hissetmek, küçüğün kendisini güvende hissetmesine ve hayata daha cesur bakabilmesine neden olur. Sorunların en aza indirildiği böylesi bir aile ortamı, küçüğün sosyolojik ve psikolojik açıdan topluma hazır olmasını sağlar.

Sadece ailesi olmayan küçükler için değil, ailesi olmakla birlikte, ekonomik ve/veya psikolojik¹ açıdan kötü bir aile ortamında yaşayan küçükler için de evlât edinme, son derece faydalı bir kurumdur. Bu durumda olanlar, ailesi olmayan ve Devlet Kurumlarında² bulunanlardan ve hatta sokakta yaşayanlardan daha kötü bir durumdadırlar. Böylesi olumsuz şartlar, küçüğü çok kötü etkilemekte ve onu adeta bir suç makinesi haline dönüştürmektedir. Bunların yanı sıra, çocuğu olmayan ailelerin çocuk sevgisi gibi doğal bir ihtiyaçlarının karşılanması da bu kurumun önemli amaçlarından birisini teşkil eder.

Tüm bu faydalarına karşılık evlât edinme, kötüye kullanmaya da çok uygundur. Bazı kişilerin; organ ticareti, ucuz iş gücü, mirasa ilişkin hisseler zarar verme gibi hukuka ve ahlâka aykırı amaçlarına bu kurumu alet etmesi çok sık rastlanılan olaylardır.

01 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 Sayılı Türk Medenî Kanunu'nun getirdiği en önemli yeniliklerden bir bölümü evlât edinmede yaşanmıştır. Aynı tarihte yürürlükten kalkan 743 Sayılı Medeni Kanun'un (MK) ilgili hükümlerinin büyük bir bölümü esaslı bir şekilde değiştirilmiştir. Bu çalışmamızda eski hükümlerle karşılaştırmalı olarak yeni hükümleri inceleyeceğiz.

I- HUKUKÎ NİTELİĞİ

743 S. MK'nın yürürlükte olduğu dönemde, doktrindeki baskın görüş, evlât edinmenin *suî generis* bir aile hukuku akdi olduğu yönündedir. Genel kabul gören bu görüşü, çeşitli hükümler³ de doğrulamaktadır.

¹ Devamlı boşanma tehdidi altında olan, eşlerden birinin veya her ikisinin ayırtım gücü ile ilgili bir problem yaşadığı, aile bireylerinin birbirlerine şiddet uyguladıkları ve benzeri ortamlar.

² Başbakanlık Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu gibi.

³ “Evlât edinme, sulh hâkiminin izni üzerine resmî senetle yapılır (EMK m. 256/I); Akdın Hükümü (EMK m. 257/Başlık); evlât edinme akdinden... (EMK

4721 S. MK ile konuya ilişkin belki de en önemli değişiklik bu noktada gerçekleşmiştir. Kurum, akdî bir ilişki olmaktan çıkarılmış ve doğumu mahkeme kararına bağlanmıştır (MK m. 315). Çok faydalı (ulvî) olan ve aynı zamanda kötüye kullanmaya da uygun olan bu kurumun akdî nitelikten çıkarılması yerinde bir değişikliklerdir.

Evlât edinmenin hukukî niteliğinin akit olduğu 743 S. MK döneminde, bu akde ilişkin olarak yokluk veya hükümsüzlük gibi yaptırımlar söz konusu idi. Akdî ilişkiden çıkarak mahkeme hükmü haline gelen evlât edinme için bu yaptırımların da artık pratik bir değeri kalmamıştır.

II- EVLÂT EDİNMENİN ŞARTLARI

A) GENEL OLARAK

Evlât edinmenin şartlarını, kanun sistematığına uygun olarak; Küçüklerin ve Erginlerin ve kısıtlıların evlât edinilmesine ilişkin şartlar olmak üzere ikiye ayırarak incelemeyi düşünüyoruz.

B) KÜÇÜKLERİN EVLÂT EDİNİLMESİNİN ŞARTLARI

1. Genel Şartlar

a) Gerçek Kişi Olmak

Hısımlık başlığını taşıyan İkinci Kısımın Dördüncü Ayrımında düzenlenen evlât edinme, taraflar arasında bir hısımlık ilişkisi doğurur. Hısımlık, yaradılışı gereği insana özgü bir niteliklerdir (MK m. 48). Bu nedenle ilişkinin her iki tarafının da gerçek kişi olması gerekmektedir.

Henüz kişilik kazanıp kazanmayacağı şüpheli olan ceninin evlât edinilmesi mümkün değildir⁴.

b) Yaş Farkı

Evlât edinen ile evlâtlık arasında önceden mevcut olan (EMK m. 253) yaş farkı (18 yaş) aynen muhafaza edilmiştir (MK m. 308/I). Bu düzenleme normal şartlar altında, anne baba ile çocuk arasında olması gereken yaş farkına ilişkin doğa kanununun, kanun koyucuyu etkilemesinin bir sonucudur.

c) Bakım ve Eğitim

743 S. MK'da bulunmayan bu düzenlemeye göre; bir küçüğün evlât edinilmesi için, evlât edinenin bir yıl süreyle küçüğe bakmış ve eğitmiş olması gerekir. Bir küçüğün evlât edinilmesi için onun bakım ve eğitimine emek harcanması gerekir. Ayrıca tarafların birbirlerini tanımalarına imkan sağlayan bu düzenlemenin bir çeşit deneme süresi olduğu madde gerekçesinde belirtilmiştir. Kaynak kanun bu süreyi iki yıl olarak hükme bağlamıştır (İMİK m. 264).

⁴ m. 257/II); evlâtlık mukavelesi hakkındaki... (EMK m. 258/I).

ÖZTAN Bilge: *Aile Hukuku*, 3. Bası, Ankara 2000, sh. 444.

Bu yenilik yerinde bir düzenlemedir. Bir ömrü paylaşmaya hazırlanan tarafların birbirlerine ısınmaları önemli bir husustur. Taraflar arasında sıcak bir ilişkinin olması, huzuru ve bu sayede kurumdan beklenen faydayı beraberinde getirir. Böylesi bir elektrik yok ise, bunun baştan tespit edilmesi tarafların bu beraberlikten en az zararla ayrılmalarına yol açar.

Bakım ve eğitimine emek harcamak, tarafların ruhsal alemine pozitif bir etki yapar. İnsan, uğrunda emek harcadığı varlığı sever ve bu varlıkla birlikteliği devam ettirmek ister. Ayrıca, evlât edinenin bakım ve eğitime yaptığı bu katkılar, gelecekte yapacaklarına dair bir karine teşkil eder.

2. Evlât Edinene İlişkin Şartlar

a) Yaş

743 S. MK, evlât edinenin en az 35 yaşında olması şartını arıyordu (m. 253). 4721 S. MK, bu yaşı 30'a ve hatta bazı hallerde daha da aşağı yaşlara çekmiştir. Bu değişiklik, toplum ihtiyaçları açısından çok olumludur. Zira, evlât sevgisi genç yaşlarda ihtiyaç duyulan bir olgudur. Belli bir yaşın aranmasının nedeni, evlât edinecek kişinin, yükleneceği sorumluluk için gerekli olgunluğa erişmesinin arzu edilmesidir. Bilişim çağı olarak da nitelendirilebileceğimiz günümüz ortamında insanların çok daha hızlı gelişmeleri, bilgi donanımlarını sağlamaları mümkündür. Bunun yanı sıra, kararı kurucu nitelik taşıyan hâkim, gerekli yaşa ulaşmakla birlikte, gereken olgunluğa ulaşmamış kişilerin bu talebini reddedebilir.

Evlât edinenin yaşını ikiye ayırarak inceleyeceğiz;

aa) Tek Başına Evlât Edinme

Evli olmayan kişinin evlât edinebilmesi 30 yaşını doldurmuş olmasına bağlıdır (MK m. 307/I).

bb) Birlikte Evlât Edinme

aaa) Üçüncü Bir Kişiyi Evlât Edinme

Üçüncü bir kişinin birlikte evlât edinilmesinde alternatif iki şart mevcuttur. Evlât edinenlerin;

i- En az otuz yaşını doldurmuş olmaları veya

ii- En az beş yıldan beri evli olmaları gerekir.

bbb) Diğer Eşin Çocuğunu Evlât Edinme

Diğer eşin çocuğunun evlât edinilmesi halinde, evlât edinecek olan kişinin;

i- En az otuz yaşını doldurmuş olması veya

ii- En az iki yıldan beri evli olmaları gerekir.

Yukarıda değinilen iki halde evlât edinecek kişi otuz yaşın çok altında olabilir. Örneğin; 18 yaşını tamamladığında evlenen bir kişi, 20 yaşını halen evli olarak tamamladığında, diğer Şartlar da gerçekteŐmiŐe eşinin çocuuğunu evlât edinebilir.

Yaşa ilişkin olarak yukarıda değinilen tüm hususlarda kanun koyucu 30 yaşın tamamlanmasını Şarta bağlamıştır. Böylelikle, 743 S. MK dönem-inde doktrinde mevcut olan; “35 yaşın tamamlanması mı, 35 yaşa girilmiş olması mı aranmalıdır” tartışmalarına 4721 S. MK, son noktayı koymuştur.

b) Altsoyun Menfaatinin Zedelenmemesi

743 S. MK, düzgün soybağlı altsoyu bulunan kişinin evlât edinmesini çok açık bir Şekilde yasaklamıştır (m. 253). Bu hüküm, yürürlükten kaldırılmış ve çocuuğ olan kişinin, bir küçüğü evlât edinmesine olanak sağlanmıştır. MK, evlât edinme ile evlât edinenin diğer çocuklarının menfaâ-lerine hakkâniyete aykırı bir Şekilde zarar verilemeyeceğini hükme bağlamıştır (m. 305/II).

Diğer çocukların müstakbel miras hisselerinin evlât edinme ile azalacağı kaçınılmaz bir sonuçtur (MK m. 495/II). Bu noktayı, kanun koyucunun dikkate almaması olanaksızdır. Bu nedenle, diğer çocukların yararlarının zedelenip zedelenmediğine karar verecek olan hâkim, bu sonucun dışındaki unsurları değerlendirmelidir (MK m. 4). Ancak, evlât edinen, evlâtlık ile herhangi bir manevî bağa sahip değil ve sırf diğer çocuklarından miras kaçır-mak için böyle bir yola başvurmuş ise durum değerrişir. Zira bu durum, bir hakkın açıkça kötüye kullanılması olarak değerlendirilir ve bunu kanun koru-maz (MK m. 2/II).

Çocuklarının eğitim ve sağlık gibi zarurî ihtiyaçlarını karşılayamayan bir kişinin evlât edinmeye teşebbüs etmesi, adalete uygun bir durum değerdir. Ayrıca, işlerinin yoğunluğu nedeniyle çocuklarına yeterli zaman ayıramayan bir kişinin veya çeşitli nedenlerden dolayı (hastalığı, sakatlığı, psikolojisi gibi) özel ve yoğun bir ilgiye ihtiyaç duyan bir çocuuğun velisinin üçüncü bir kişiyi evlât edinmesi gibi. Bir kişinin kan veya kayın hısımını evlât edinmes-inde herhangi bir hukukî engel yoktur. Ayrıca bir kişinin, birden fazla kişiyi evlât edinmesi de mümkündür.

Eşler dışında, bir kişinin birden fazla kişi tarafından birlikte evlât edinilmesine 743 S. MK izin vermiyordu (m. 255/II). Bu hükmün karşılığu yoktur. Hâkim bu konuda, evlâtlığın menfaâlerini göz önünde tutarak bir karar verir.

c) Eşlerin Ortak Kararı

743 S. MK eşlerden birinin evlât edinmesi halinde diğer eşin bu duru-ma rıza göstermesini Şarta bağlamıştır (m. 255/I). Bu rıza, rıza veren eşin

de evlât edinen sıfatını kazanmasına neden olmaz¹. Konuya ilişkin yeni düzenleme bu durumu ortadan kaldırmıştır. Evli olan kişilerin tek başına evlât edinmeleri mümkün değildir. Eşlerin bu konuda birlikte hareket etmeleri ve birlikte evlât edinmeleri gerekmektedir (MK m. 306/I). Bu değişiklik, eşlerin evlât edinmede aynı statüye girmek zorunda olmaları nedeniyle sorumluluğun paylaşılmasına neden olacaktır.

Evli olmasına rağmen bir kişinin tek başına evlât edinebilmesi ancak şu hallerde mümkündür;

- aa) Diğer eşin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması,
- bb) Diğer eşin iki yıldan uzun bir süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi,
- cc) Diğer eşle iki yıldan uzun bir süreden beri mahkeme kararıyla ayrı yaşamakta olması.

Yukarıda sayılan hallerde diğer eşle birlikte evlât edinmek imkansızdır. Kişinin bu durumu ispat etmesi gerekir. Bu hallerde, evlilik kaç yıl sürmüş olursa olsun, 30 yaşa ilişkin genel kural, burada uygulanacaktır (MK m. 307/II).

d) Ayırtım Gücüne Sahip Olma

Evlât edinmek isteyen kişinin ayırt etme gücüne sahip olması gerekir. Ayırt etme gücü olmayanların (tam ehliyetsiz) evlât edinmeleri mümkün olmadığı gibi, yasal temsilci de tam ehliyetsiz adına evlât edinemez². Kendisine yasal danışman atanan bir kişi tek başına evlât edinebilir (MK m. 429). Vesayet altındaki kişinin (sınırlı ehliyetsiz) evlât edinebilmesi vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da buna izin vermesine bağlıdır (MK m. 463).

3. Evlâthğa İlişkin Şartlar

a) Evlâthğın Rızası

Ayırt etme gücüne sahip küçüğün evlât edinilmesi, bu işleme rıza göstermesine bağlıdır (MK m. 308/II). Konuya ilişkin eski hüküm aynen muhafaza edilmiştir (EMK m. 254).

Kurumun amacı, küçüğe mutlu olabileceği, sıcak bir aile ortamı sunmak olduğuna göre küçüğün istekleri önemlidir. Bu nedenle, iyiyi kötüden ayırt edebilen bir kişinin, yaşamına ilişkin esaslı bir değişikliğe onay vermesi kaçınılmazdır.

b) Yasal Temsilcinin Muvafâkati

aa) Ana ve Babanın Rızası

Kısıtlı ile küçüğün evlât edinilmesi, ayırtım gücüne sahip dahi olsa, ancak ana babanın veya hâkimin muvafakâtine bağlıdır, şeklindeki eski

¹ ÖZTAN, 442; FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin: *Aile Hukuku*, 3. Bası, İstanbul 1986, sh. 367.

² Y. 2. HD, E. 5182, K. 5982, T. 15.06.1994 (YKD C. 20, S. 10, Ekim 1994, sh. 1609).

hüküm (EMK m. 254/son cümle) çeşitli tartışmalara yol açıyordu. Şöyle ki; çocuğun evlâtlık verilmesinde ana babanın rızasını, onların ana baba olmaları nedeniyle kanun koyucunun aradığını savunan birinci görüşe göre tarafların boşanmalarının önemi yoktu. Yargıtay da aynı görüşteydi³. Babaya düzgün olmayan soybağı ile bağlı olan çocuk açısından babanın rızası aranmaz, ancak dinlenmesi gerekir şeklinde bir görüş ileri sürülmüştür⁴.

İkinci görüş ise, ana babanın rızasının velayet hakları ile doğru orantılı olduğunu savunmaktaydı⁵. Bu görüşe göre, velayet hakkına sahip olmayan ana babanın rızası aranmaz⁶. “Ana babanın veya hâkimin muvafakâtini” içeren hükmün lafzî yorumunun ikinci görüşü desteklediği ileri sürülmüştür⁷. Bu hükümde yer alan hâkim kelimesinin ana babanın yanında alternatif olduğu savunulmuştur⁸.

Konuya ilişkin yeni hüküm, bu tartışmalara son verecek niteliktedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, vesayet altındaki küçüklerin evlât edinilmesinde vesayet dairelerinin izni ayrı bir şekilde hükme bağlanmıştır. Bunun yanı sıra, ayrı bir başlık (Ana Babanın Rızası) altında ana ve babanın rızası düzenlenmiş ve küçüğün evlât edinilmesinde ana babasının rızası şarta bağlanmıştır (MK m. 309/I). Maddenin lafzî yorumuna göre, ana babanın rızaları kümülâtif olarak aranacaktır. Bu amaçla “ve” bağlacı kullanılmıştır. Velâyet hakkına sahip olup olmamanın bu noktada herhangi bir önemi yoktur. Bu hak, onların ana veya baba sıfatını taşımalarının doğal bir sonucudur.

Ayrı bir şekilde düzenlenen bu hüküm diğer bir tartışmayı da ortadan kaldırmıştır. “Ana baba veya hâkim” ifadesi alternatif muvafakâti ifade etmektedir. Burada ise kümülâtif şartlar söz konusudur. Bu nedenle, küçüğün vesayet altında olması, onun evlât edinilmesinde ana babanın rızasının aranmayacağı anlamına gelmez. Önceden, yasal temsilcilik hareket noktası olarak alınmış ve velâyet yoksa hâkimin rızası gereklidir şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. Şartların burada kümülâtif olması, yasal temsilci ana baba olmasa dahi ana babanın rızasının aranacağı sonucunu çıkarmaktadır. Yasal temsilciliğin burada önemli olmadığını düşünüyoruz.

Düzgün soybağı ve düzgün olmayan soybağı ayrımı 4721 S. MK ile kaldırılmıştır⁹. Bu nedenle çocuk ile baba arasında soybağının ne şekilde kurulmuş olduğunun önemi kalmamıştır.

³ Y. 2. HD, E. 1204, T. 23.10.1997; Y. 2. HD, E. 6640, K. 7342, T. 13.07.1993 (ÖZTAN, 445).

⁴ ÖZTAN, 446.

⁵ OĞUZMAN Kemal/DURAL Mustafa: *Aile Hukuku*, 2. Bası, İstanbul 1998, sh. 249; FEYZİ-OĞLU, 479.

⁶ Evlât edinilmesine izin istenilen çocuk, boşanmadan sonra doğmuş ve velayet henüz düzenlenmemiş ise ana ve babanın velayeti birlikte kullandıklarının kabulü gerekir. Müsterek çocuğun evlât edinilmesinde ana babanın her ikisinin de rızasının alınması zorunludur. (Y 2. HD, E. 4403, K. 4609, T. 13.5.1985 (YKD, C. 11, S. 8, Ağustos 1985, sh. 1164)).

⁷ ÖZTAN, 446.

⁸ FEYZİOĞLU, 366.

⁹ (EMK m. 259- MK m. 321, m. 282 ve benzeri).

Küçüğün veya ana ve babasının oturdukları yer mahkemesinde sözlü veya yazılı olarak açıklanan rıza tutanağa geçirilir (MK m. 309/II). Ana ve babanın ayrı yaşaması halinde her birinin kendi oturdukları yer mahkemesi veya küçüğün oturduğu yer mahkemesi rıza açıklamada yetkilidir. Maddede geçen “oturdukları yer” ifadesi, yerleşim yeri değil sakin¹⁰ olunan yer olarak algılanmalıdır. Zira, kanun koyucu, yerleşim yerini aradığı hallerde, bunu açıkça belirtmiştir¹¹.

Evlât edinenlerin, adlarının belirtilmemiş veya henüz belirlenmemiş olması rızanın geçerliliğini etkilemez (MK m. 309/III). Burada kanun koyucunun iradesi, evlât edinenlerin kişisel özelliklerinden dolayı doğması muhtemel problemlere göre ana babanın rıza göstermesi değildir. Ana babanın, çocuk ile ilişkileri ve çocuk üzerindeki haklarının son bulmasına rıza göstermesi amaçlanmıştır. Evlât edinenlerin, bu husustaki yeterlilikleri, evlât edinmeye karar verecek olan mahkeme tarafından zaten takdir edilecektir.

Ana babanın rızasının zamanına ilişkin olarak yeni bir hüküm getirilmiştir. Buna göre; küçüğün doğumunun üzerinden altı hafta geçmeden önce verilen rıza geçersizdir (MK m. 310/I). Altı haftalık sürenin neden bu şekilde tespit edildiği konusu madde gerekçesinde açıklanmamıştır. Bunun nedenleri psikolojik olabilir. Doğumdan sonraki ilk üç hafta, amaçsız, anlamsız ve rasgele çıkarılan sesler vardır. Açlık, soğuk, acı gibi uyarıcılara bebek farklılaşmış bir tepki vermez. Uyarıcıyla ilgili olarak farklılaşmış seslerin ortaya çıkması ikinci üç haftalık dönemde mümkündür. Başkalarının sesine tepki gösterebilen bebek, ağlamanın dışında boğazdan, küçük sesler de çıkarır. Sesli harfleri kendiliğinden çıkarır ve sese, sesler çıkararak ya da kol ve bacak hareketleri ile tepki vererek gülümser¹². Bebeğin ilk gülüşünü görmenin zevki hiçbir şeyle değişilmez¹³. Aniden ortaya çıkan yüksek sesler karşısında bebek ürker, kasılır, kıpırdamadan durur, titrer, gözlerini kırıştırır, kısar ve ayrıca kollarını ve bacaklarını uzatır ve ağlayabilir¹⁴. Ana babanın, sahip oldukları bu sıfatlarının idrakine varabilmeleri bu altı haftalık sürenin geçmesiyle mümkündür. Ana babanın, çocuklarından vazgeçmeleri konusunda sağlıklı karar verebilmeleri bebeğin bu gelişimi tamamlamasına bağlıdır.

Tutanağa geçirilme tarihinden itibaren altı hafta içinde aynı usûlle, verilen rızanın geri alınması mümkündür (MK m. 310/II). Ana babanın, verdikleri bu karar karşısında pişman olmaları ihtimalinde bunu telafi etme

¹⁰ Kişide yerleşme niyeti olmaksızın (sübjektif unsur) fiilen oturlan yer (objektif unsur) kastedilmektedir.

¹¹ MK m. 25/V, m. 32/II, 168, 177, 201, 207 gibi.

¹² **CİRHİNLİOĞLU Fatma Gül:** Çocuk Ruh Sağlığı ve Gelişimi – Okul Öncesi Dönem, Ankara 2001, sh. 26; **GÜVEN Nergis/BAL Servet:** Dil Gelişimi ve Eğitim, İstanbul 2000, sh. 19 – 20.

¹³ **SEARS William & Martha:** Bebek Gelişimi ve Davranışları, San Clemente, California 1993, İstanbul 1999, sh. 44.

¹⁴ **CİRHİNLİOĞLU,** 26.

imkânı tanınmıştır. Ancak bu husus dejenere edilemez. Zira, geri almadan sonra yeniden verilen rıza kesindir (MK m. 310/III).

Ana ve babadan birinin rızasının aranmadığı haller şunlardır;

aaa) Kim olduğu veya uzun süreden beri nerede oturduğu bilinmiyorsa veya ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunuyorsa,

bbb) Küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmiyorsa (MK m. 311).

Bu hüküm, 743 S. MK'daki hükmün aynen muhafaza edilmiş halidir (m. 254/a (Ek: 14/11/1990 – 3678/m. 5)).

Gelecekte evlât edinilmek amacıyla bir kuruma yerleştirilen ve ana veya babadan birinin rızası eksik olan küçüğün evlât edinilmesi için izlenmesi gereken prosedür şudur; evlât edinenin veya evlât edinmede aracılık yapan kurumun talebi üzerine ve kural olarak küçüğün yerleştirilmesinden önce, onun oturduğu yer mahkemesi bu rızanın aranıp aranmamasına karar verir (MK m. 312/I). Bunun dışındaki durumlarda rızanın aranmamasına ilişkin karar evlât edinme işlemleri esnasında verilir (MK m. 312/II).

Küçüğe karşı özen yükümlülüğünün yeterince yerine getirilmemesi gerekçesine dayanarak rızanın aranmadığı hallerde, konuya ilişkin karar, rızası aranmayan ana veya babaya yazılı olarak bildirilir (MK m. 312/III). Bu hüküm de, yeni getirilmiştir.

bb) Vesayet Dairelerinin İzni

Küçük, vesayet altında ise, evlât edinilebilmesi için vesayet dairelerinin izni şarttır. Bu hususta, küçüğün ayırt etme gücüne sahip olup olmamasının önemi yoktur (MK m. 308/III).

Evlât edinmeye izni, küçüğün yerleşim yerindeki vesayet daireleri verir (MK m. 411). Vesayet altındaki küçüğün evlât edinilmesi çift izni gerektirir. Önce vesayet makamı (sulh hukuk mahkemesi (MK m. 397/II)), daha sonra da denetim makamının (asliye hukuk mahkemesi (MK m. 397/II)) izni aranır (MK m. 463).

Vesayet altında bulunmadığı için vesayet altına alınan küçüklerin evlât edinilmesinde çifte izin aranması doğal bir sonuçtur. Zira, vesayet altına almanın gerekçesi; kendi menfaâtlerini bizzat koruyamayacak durumda olan kişilerin Devlet tarafından koruma altına alınmasıdır. Bu korumayı sona erdirecek nitelikteki evlât edinme işlemine, vesayet dairelerinin izin vermesi zorunludur. Yapılacak olan işlemin, küçüğün menfaâtine olup olmadığını vesayet dairelerinin takdir etmesi gerekir.

Ayırtım gücü olmayan bir kişiyi vasisi evlât edinmek isterse, kısıtlıya sulh hukuk mahkemesi tarafından kayyım tayin edilmesi gerekir¹⁵. Alman Medenî Kanunu'nun yürürlükten kalkan hükmüne göre vasinin, vesayeti altındaki kişiyi evlât edinmesi vesayetin sona ermesine bağlıdır (BGB m.

1752). Vasinin, vesayeti altındaki kişiyi evlât edinmesi, bunların mallarının yönetimi hakkında hesap vermesine ve yönetimine bırakılan malları doğru olarak belirtmesine bağlıdır. Kanunumuzda bu yönde bir düzenleme olmadığı için, vasinin vesayeti altındaki kişiyi evlât edinebilmesi, hesap vermesini gerektirmez¹⁶.

B) ERGİNLERİN ve KISITLILARIN EVLÂT EDİNİLMESİNİN ŞARTLARI

1. Genel Olarak

Erginlerin ve kısıtlıların evlât edinilmesi küçüklerin evlât edinilmesinden farklı esaslara tâbi tutulmuştur. Bu konuda bazı şartlar belirtilmiş ve diğer şartlara ilişkin olarak küçüklerin evlât edinilmesine atıfta bulunulmuştur (MK m. 313/III).

Şimdi kısaca bu şartlara değineceğiz;

2. Evlât Edinenin Altsoyunun Bulunmaması

Küçüklerin evlât edinilmesinde aranmayan bu şarta burada yer verilmiştir. 743 S. Medeni Kanun'da yer alan "nesebî sahih fûruu bulunmama" (m. 253) koşulu erginlerin ve kısıtlıların evlât edinilmesinde geçerlidir¹⁷.

3. Beş Yıllık Süre

a) Genel Olarak

Evlât edinecek kişinin en az beş yıl süre ile evlât edinmeyi düşündüğü kişiye bakıp gözetmesi, eğitmesi veya onunla birlikte aile halinde birlikte yaşaması gerekmektedir.

b) Özürlüler Hakkında

Bedensel veya zihinsel özürlü sebebiyle sürekli olarak yardıma muhtaç ve evlât edinen tarafından bakılıp gözetilen kişiyi evlât edinmek mümkündür. Buradaki beş yıllık süre evlât edinmeye kadar olan beş yıllık süredir.

c) Küçüklükteki Bakım Gözetim ve Eğitim

Evlât edinen tarafından, küçükken bakılıp gözetilmiş ve eğitilmiş kişileri evlât edinmek mümkündür. Burada son beş yıl değil, evlâtlık küçükken geçen en az beş yıl söz konusudur.

d) Birlikte Yaşama

¹⁶ **BERKİ Şakir:** *Alman, İsviçre ve Türk Medenî Kanunlarında Evlât Edinme*, Ankara 1962, sh. 50-51.

¹⁷ Bir görüşe göre, cenin altsoy kavramına girmez. Ceninin beklenen bir hakkı vardır. Dolayısıyla, bu durumda ceninin müstakbel ana ve/veya babası, üçüncü bir kişiyi evlât edinebilir (**TEKİNAY Selâhattin Sulhi:** *Türk Aile Hukuku*, 7. Bası, İstanbul 1990, sh. 467).

Diğer haklı sebepler mevcut ve evlâtlık, evlât edinen ile aile hâlinde birlikte yaşamakta ise evlât edinme mümkündür (MK m. 313/I). Buradaki beş yıl özürülere ilişkin beş yıl gibidir. Bir başka ifade ile son beş yıl dikkate alınır.

Yukarıda zikredilen fıkranın üç numaralı bendinde yer alan “diğer haklı sebepler” ifadesi, madde gerekçesinde “yukarıda sayılanlar dışında haklı sebepler” şeklinde yorumlanmıştır.

Bu alternatif şartların ortak özelliği, evlâtlığın acz içerisinde bulunduğu bir dönemde, evlât edinenin ona emek harcamasıdır. Harcanan bu emeğin karşılığında, taraflar arasında bir duygusal bağ oluşmuştur. Bu durumu göz önünde tutan kanun koyucu, evlât edinmeye bu hallerde izin vermiştir.

4. Eşin Rızası

Evlî bir kişinin evlât edinilebilmesi eşinin rızasına bağlıdır. Bu şartın, küçüklerin evlât edinilmesinde aranmaması isabetlidir. Zira, evlenme kişiyi ergin kılar (MK m. 11/II). Bu durumda küçüklük vasfını kaybeden kişi ergin statüsüne girmektedir.

Eşin rızasını açıklaması herhangi bir şekil şartına tâbi değildir¹⁸. Yargıtay’a göre bu şart, kamu düzenine ilişkindir¹⁹.

III- MAHKEME KARARI

A) EVLÂT EDİNME TALEBİ

Evlât edinen veya evlât edinen ile evlâtlık her ikisi birlikte evlât edinme talebinde bulunma yetkisine sahiptir. Bu dava uygulamada hasımlı (çekişmeli) davaymış gibi açılmakta ve evlâtlık fiil ehliyetine sahip ise kendisi, velâyet altında ise velisi, vesayet altında ise vasisi hasım olarak gösterilmektedir. Bu dava hasımsız bir davadır²⁰. “Davacı” değil, “talepte bulunan” sıfatının kullanılması kanımızca isabetli olur.

B) ARAŞTIRMA

Esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların geniş bir şekilde araştırılması, evlât edinen ile evlâtlığın dinlenmesi ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınması evlât edinmeye karar vermek için gereklidir (MK m. 316/I)²¹. Şahsa bağlı bir hak olan evlât edinmede hâkimin, evlât edinenin

¹⁸ OĞUZMAN/DURAL, 252.

¹⁹ Y. 2. HD E. 2240 K. 2331 T. 13.04.1962 (ÖZTAN, 448).

²⁰ İhtilaf yokluğu kriterine göre evlât edinme kararı çekişmesiz (nizasız) yargı işidir (**KURU Baki/ARSLAN Ramazan/YILMAZ Ejder: Medenî Usul Hukuku**, 14 Bası, Ankara 2002, sh. 68). Ayrıntılı bilgi için bkz. **KURU Baki: Nizasız Kaza**, Ankara 1961.

²¹ Uygulamada hâkim, İlçe Emniyet Müdürlüğünden, evlât edinene ilişkin olarak “Sosyal ve Ekonomik Durumu” ile ilgili bir form düzenlenmesini talep etmektedir.

şahsî durumu hakkında tam bir kanaate sahip olması için evlât edinen ile evlâtîliği birlikte dinleyeceği madde gerekçesinde belirtilmiştir.

Evlât edinme kurumunun evlâtîliğe sadece maddî çıkar sağlamakla kalmaması, onun ruhunu da zenginleştirmesi için hâkimin, çok geniş bir şekilde, re'sen araştırma yapması gerekmektedir²².

Yapılan bu araştırmada özellikle açıklığa kavuşturulması gereken hususlar şunlardır;

1. Evlât Edinen ile Evlâtîlik Açısından

a) Kişiliği ve Sağlığı

Bireyin toplumsal yaşamı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışlarının tamamı²³ olarak tanımlayabileceğimiz kişiliğin araştırılması gerekmektedir. Toplum tarafından hoş karşılanmayacak, ahlâkî nitelik taşımayan alışkanlığı veya davranış biçimi olan kişilerin evlât edinmede taraf olması, kurumdun beklenen menfaati azaltır. Sapık eğilimleri olan bir kişinin evlât edinmesi veya edinilmesi gibi.

Tarafların sağlığı da dikkat edilmesi gerekli bir diğer husustur. Özellikle tehlikeli ve bulaşıcı nitelikteki hastalığı olan kişilerin bu ilişkiye taraf olması halinde, toplumsal fayda bir yana, zararlı sonuçlar meydana gelecektir.

b) Karşılıklı İlişkileri

Karşılıklı ilişkiler, tarafların paylaşmayı arzuladıkları yeni hayatlarında, bir arada huzurlu, güvenli ve mutlu olup olamayacakları konusunda kesin delil teşkil eder. Ayrıca, tarafların birbirleriyle olan ilişkileri, dürüstlük ilkesine uygun hareket edilip edilmediği noktasında çok önemli bir ışık tutacaktır. Boşanmış eşlerin birbirlerini evlât edinemeyecekleri hususunda, Yargıtay'ın yerinde bir kararı vardır²⁴.

²² **HATEMİ Hüseyin/SEROZAN Rona:** *Aile Hukuku*, İstanbul 1993, sh. 323.

²³ **TÜRK DİL KURUMU,** *Türkçe Sözlük*, 7. Bası, Ankara 1983, sh. 718.

²⁴ "... Kan bağı ve nesep ilişkisinin, kişilerin benliğinde meydana getirdiği yapı ve düşünce biçimi itibarıyla, birbirine karşı cinsel arzu doğmamaktadır. İşte aileyi ve evlât ebeveyn ilişkisini kutsallaştıran ve insanları, hayvanlardan ayırt eden özellik bundan kaynaklanmaktadır. Bazı kişilerde, (pek ender olmak üzere) bunun aksine meydana gelen sapık eğilim ve eylemler, toplumda nefret ve ihanetle karşılanmaktadır. Yasa koyucu, evlât edinen ile evlâtîlik arasında, yukarıda ifade olunan duyguların, yani (ana-baba-evlât) sevgisinin oluşacağı esasından hareket etmiş ve bu sebeptendir ki, evlât edinen ile evlâtîliğin evlenmelerini yasaklamış (M.Y. 92/3)...

... Usul Yasalarında, boşanan eşler korunmuş, onlara söz gelmesi önlenmiş ve bu düşünceden hareketle bir kısım engel ve yasaklar konmuş iken Medenî Yasada açıkça belirtilmedi diye, yasanın esprisi ve az önce açıklanan hükümlerin tümünün incelenmesinden doğan tabii sonuç bir yana itilerek, boşanan eşler aras-

c) Ekonomik Durumları

Evlâtlığın, şu anda bulunduğu durumdan daha refah bir yaşama kavuşturulması kurumun amaçlarından biridir. Yeterli maddî olanaklara sahip olmayan bir kişinin evlât edinmeye teşebbüs etmesi, korunmaya layık değildir. Bunun yanı sıra, evlâtlığın malî durumunun üst düzeyde olması, evlât edinmenin manevî mi yoksa maddî amaç mı güttüğü konusunda ciddi şüpheler uyandırır. Ulvî nitelik taşıyan bu ilişkinin ticarileşmemesi esastır.

2. Evlât Edinen Açısından;

a) Eğitime Yeteneği

Bir kişinin eğitimi, ait olduğu toplumun huzuru açısından önemli bir unsurdur. Eğitimin temeli ailede atılmaktadır. Bu eğitimin yeterince sağlanamaması, gelecekte onarılması güç veya imkansız hasarlara neden olur. Bu nedenle, evlât edinmenin eğitime yeteneği, eğitime metotları, bu alandaki başarısı, üzerinde durulması gereken bir konudur.

b) Evlât Edinmeye Yönelten Sebepler

Evlât edinmenin saiki önemlidir. Evlât edinmenin bu işlemle neyi amaçladığının araştırılması gerekir. Evlât edinmenin en önemli sakıncalarından biri, mirasçılardan mal kaçırmak için elverişli bir yol olmasıdır. *Akıntürk*'ün de belirttiği gibi, 98 yaşındaki, altsoyu bulunmayan bir kişinin 80 yaşındaki bir yakınına evlât edinmesinde, kişinin evlât özlemini gidermek veya babalık zevkini tatmak gibi amaçları olamaz²⁵.

c) Aile İlişkileri ile Bakım İlişkilerindeki Gelişmeler (MK m. 316/II).

Aile ilişkilerindeki başarısızlığıyla tanınan bir kişinin evlât edinmesine izin verilmemesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Bunun yanı sıra, kişinin bakım ilişkilerindeki tutumu da kurumu amacına ulaştırıp ulaştıramayacağı konusunda önemli bir ipucudur.

Evlât edinmenin altsoyunun bulunması halinde, onların bu konuyla ilgili fikirleri de değerlendirilir (MK m. 316/III). Taraflar dışında, bu ilişkinin en çok etkileyeceği birisi veya bir bölümü hiç şüphesiz, evlât edinmenin altsoyudur. Her ne kadar, aralarında kardeşlik hısımlığı doğmasa da bunların kardeş gibi yaşamaları kaçınılmazdır. Aynı evi paylaşma, aynı masada

ında evlâtlık ilişkisinin kurulmasını mümkün görmek ve özellikle bunların geçmişlerini tümüyle unutacaklarını, her türlü cinsel arzudan bir anda arınıp sıyrılacaklarını ve aralarında (...evlât - ebeveyn) sevgisinin doğup gelişiyeceğini kabul etmek, eşyanın tabiatına ve insanın yapısına ters düşer..." (İNAL Nihat: *Örnek Kararlarla Açıklamalı Uygulamada Türk Medeni Kanunu*, Ankara 1997, sh. 1672-1673).

²⁵ AKINTÜRK Turgut: *Aile Hukuku*, 7. Bası, C. II, İstanbul 2002, sh. 371.

yemek yeme gibi nedenlerle altsoyun dinlenmesi ve onların düşüncelerinin de değerlendirilmesi yerinde bir düzenlemedir.

C) KARAR

Hâkim, öncelikle evlât edinme şartlarını inceler. Bu şartların somut olayda gerçekleştiğini tespit eden hâkim, gerekli araştırmayı yapar. Araştırma sonucunda, faydalı sonuçlara ulaşılabileceği kanaatine varan hâkim, evlât edinmeye karar verir.

Diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde, hâkimin kararından önce ve başvurudan sonra, evlât edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi evlât edinmeye engel olmaz (MK m. 315/II). Bu düzenleme, evlâtlığın, evlât edinenin mirasçısı olması, soyadını taşıması gibi sonuçların ötesinde bir anlam ifade etmemektedir. Kanun koyucunun, evlât edinenin ölümü halinde *favor testamenti* ilkesini²⁶ uyguladığı kanaatindeyiz. Ayırtım gücünün kaybı halinde ise, kişinin bu ilişkinin kurulması yönündeki iradesini beyan ettiğini ve burada evlâtlığın menfaatlerinin gözetildiğini düşünüyoruz.

Koşulları daha önceden yerine getirilmek koşuluyla, başvurudan sonra ergin olan küçük için küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin hükümler uygulanır (MK m. 315/III).

D) GÖREV VE YETKİ

743 S. MK döneminde, mahkemenin fonksiyonu evlât edinmeye izin vermekten ibaretti. İzin konusunda görevli²⁷ mahkeme sulh hukuk mahkemesi idi (MK m. 256/I; HUMK m. 8/5). Mahkemenin fonksiyonu, yukarıda da ifade edildiği gibi değişti. Mahkeme artık kurucu nitelik taşıyan bir karar vermektedir.

Kanun, sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğu hususunda herhangi bir kayıt içermemektedir (MK m. 305 – 320). Aksi yönde bir kayıt yok ise, şahısvarlığı haklarından olan evlât edinmede, genel görevli mahkeme olan asliye hukuk mahkemesi görevlidir²⁸. Yargıtay da aynı görüştedir²⁹. Asliye hukuk mahkemesinin verdiği karar, bir hukuk kuralının yanlış uygulandığı

²⁶ Ölen kişinin son arzularının mümkün mertebe ayakta tutulmaya çalışılması ilkesi.

²⁷ Belirli bir davaya o yerdeki (ilçedeki) hüküm mahkemelerinden hangisinin bakacağına görev denir (KURU/ARSLAN/YILMAZ, 130).

²⁸ KURU/ARSLAN/YILMAZ, 131.

²⁹ Y. 2. HD, E. 4167, K. 4916, T. 8.4.2002 (YKD, C. 28, S. 9, Eylül 2002, sh. 1318-1319); Y. 20. HD, E. 4345, K. 5881, T. 13.6.2002 (YKD, C. 28, S. 11, Kasım 2002, sh. 1708-1709).

gerekçesiyle³⁰ 15 gün içinde temyiz edilebilir (HUMK m. 432/I). Bunun yanı sıra, gerekli nedenler oluşmuşsa yargılamanın iadesi³¹ yoluna da gidilebilir.

Yetkili mahkeme³² MK tarafından açık bir hükme bağlanmıştır (m. 315/I). Buna göre; evlât edinenin oturma yeri, birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri³³ mahkemesi evlât edinme kararının verilmesinde yetkilidir. Burada, evlât edinen, bir başka ifade ile davacı veya talepte bulunan hareket noktası olarak alınmıştır.

IV- EVLÂT EDİNMENİN HÜKÜMLERİ

Evlât edinmenin hüküm ve sonuçları çeşitli açılardan incelenebilir. Bu hususta çok esaslı değişiklikler yapılmamıştır.

A) ANA BABAYA AİT HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

1. Genel Olarak

“Ana babaya ait hak ve vazifeler, evlât edinen kimseye geçer” (EMK m. 257/I - son cümle) hükmü aynen muhafaza edilmiştir. Zira, asıl ana baba, rıza gösterdikleri bu işlem sonucunda, çocukları üzerindeki hak ve yükümlülüklerini kaybederler. Yargıtay’a göre, şahsî ilişki kurma hakkı ne velâyet hakkının bir sonucu ne de baba olmanın bir sonucudur. Her şeyden önce çocuğun psikolojik gelişimi ve gelecekteki maddî menfaatleri gözetilerek bu hak geliştirilmiştir³⁴.

2. Velâyet

Küçük veya ergin olmakla birlikte, kısıtlanarak tekrar ana babanın velayeti altına konulan kişi üzerindeki velâyet hakkı, evlât edinme ile kendiliğinden evlât edinene geçer (EMK m. 257/I; MK m. 314/I).

Eşler tarafından birlikte evlât edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlât edinen eşlerin adları yazılır (EMK m. 257/III; MK m. 314/IV).

³⁰ **KURU/ARSLAN/YILMAZ**, 736.

³¹ Bazı ağır yargılama noksanlarından ve hatalarından dolayı, maddî anlamda kesin hükmün bertaraf edilmesi ve daha önce kesin hükme bağlanan bir dava için yeniden yargılama ve inceleme yapılmasına ilişkin olağanüstü kanun yoluna yargılamanın iadesi denir (**KURU/ARSLAN/YILMAZ**, 817). 4793 S. Kanun’la, yargılamanın iadesine ilişkin 445. maddeye şu bent eklenmiştir: “Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması.” (RG No: 25014, T. 4.2.2003).

³² Bir davaya hangi yerdeki görevli hüküm mahkemesi tarafından bakılacağı meselesine yetki (salâhiyet) denir (**KURU/ARSLAN/YILMAZ**, 164).

³³ Ayrıntılı bilgi için bkz. sh. 7.

³⁴ YİBK 18.11.1959 gün ve 12/29 s.;Y. 2. HD, E. 4151, K. 7800, T. 13.5.1991 (**YKD**, C. 18, S. 4, Nisan 1992 sh. 516).

Vesayet altında olan kişinin evlât edinilmesi hâlinde vesayet kendiliğinden ortadan kalkar ve kişi evlât edinenin velâyeti altına girer (MK m. 335/II).

Velâyet hakkına sahip olmanın hüküm ve sonuçları burada geçerlidir³⁵: Evliliğin devamı süresince ana ve baba velâyeti birlikte kullanır. Ortak hayata son verilmesi veya ayrılık halinde hâkim, velâyeti eşlerden birine verebilir (MK m. 336/I-II). Çocuğun eğitimi (MK m. 340), dini eğitimi (MK m. 341), temsil edilmesi (MK m. 342) hususlarında velâyete ilişkin hükümler uygulanır.

743 S. Kanun'un, evlât edinen ile evlâtlık arasındaki malî ilişkileri düzenleyen hükmü emredici nitelik taşımıyordu (m. 257/II). Evlât edinenin evlâtlığın malları üzerindeki yönetim ve yararlanma haklarına ilişkin olarak farklı düzenlemelerin en geç evlât edinme işlemine kadar yapılabileceği kabul edilmiştir. Bu hüküm yürürlükten kalkmıştır. Bu nedenle, evlât edinenin evlâtlığın malları üzerindeki hakkı aynen ana babanın çocuk malları üzerindeki hakkı gibidir, aksi yönde düzenleme yapılamaz.

Evlât edinenin ölümü veya velâyet hakkının kendisinden alınması halinde velâyet hakkı, kendiliğinden asıl ana babaya geçmez. Velâyet hakkının gerçek ana babaya verilmesi hâkimin bu hususu gerekli görmesine bağlıdır. Hâkimin çocuğa vasi tayin etmesi de mümkündür³⁶.

3. Bakım ve Eğitim Giderlerinin Karşılanması

Soybağının hükümleri arasında yer alan, bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülüğü evlât edinene geçer (MK m. 327/I).

Evlât edinen veya edinenler, yoksul oldukları veya çocuğun özel durumu olağanüstü harcamalar yapılmasını gerektirdiği takdirde ya da olağan dışı herhangi bir sebebin varlığı hâlinde, hâkimin izniyle çocuğun mallarından onun bakım ve eğitimine yetecek belli bir miktar sarfedebilirler (MK m. 327/II).

Evlât edinenin bakım yükümlülüğü çocuğun ergin olmasına kadar devam eder. Çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde olmak üzere, eğitimi sona erinceye kadar çocuğa bakmakla yükümlüdürler (MK m. 328).

Çocuğun gerçek ana babasının bakma yükümlülüğünün talî olarak devam edeceği, gerektiğinde bu yükümlülüğü yerine getirmek için zorlanab-

³⁵ “MK m. 260 uyarınca, ana, baba ve çocuk arasında, birbirlerine karşı aile yararlarını gerektiren yardımda bulunmak ve çocukların ana babayı sayma yükümlülüğü vardır. MK m. 258 yollamasıyla aynı yasanın 457/II maddeleri gereği evlâtlığın, evlât edinene veya ailesine karşı yasaca yükümlü olduğu görevlerini yerine getirmede ağır kusurunun bulunması, evlâtlık ilişkisinin bozulmasını gerektirir.” (Y. 2. HD, E. 1756, K. 3330, T. 6.4.1993 (YKD, C. 20 S. 2 Şubat 1994, sh. 195)).

³⁶ YİBK 17/24 S. 10.11.1954 T. (OĞUZMAN/DURAL, 259).

ilecekleri doktrinde ileri sürülmüştür³⁷. Karşı görüşe göre, gerçek ana babanın bakma yükümlülüğü, bunun kanundan dolayı evlât edinene geçmesi ile sona erer³⁸. Kanunun lafzî yorumu da bu ikinci görüşü desteklemektedir (MK m. 314/I).

4. Yardım Nafakası

Ergin olan evlât edinilen, yardım edilmediği takdirde yoksulluğa düşecek olduğunu ispatlarsa evlât edinenden yardım nafakası talep edebilir (MK m. 364/I). Yardım nafakası karşılıklı olduğu için evlât edinenin de, şartlar gerçekleştiği takdirde ergin olan evlâtlıktan nafaka talep edebileceği şeklinde bir görüş ileri sürülmüştür³⁹. Bu nafaka, mirasçılık hakları dikkate alınarak düzenlendiği (MK m. 365/I) için bu görüşe katılmıyoruz. Tek yönlü yani evlât edinenden evlâtlığa miras geçişi mümkün, evlâtlıktan evlât edinene miras geçmesi mümkün değildir. Bu nedenle, evlâtlığın evlât edinene karşı nafaka yükümlülüğü söz konusu olamaz. Evlâtlığın kendi ana babasına nafaka yükümlülüğü devam eder. Ancak, evlât edinenin hakkı birincildir.

Evlât edinenin nafaka yükümlülüğünün sadece evlâtlığı mı, yoksa onun altsoyunu da mı kapsadığı konusunda farklı iki görüş vardır. Mirasçı olma hakkını hareket noktası olarak aldığımız için, evlât edinenin nafaka yükümlülüğü, evlâtlığın altsoyunu da kapsar.

B) MİRASÇILIK

Evlâtlık, evlât edinenin mirasçısı olur (MK m. 314/II). Yargıtay, evlâtlık ve altsoyunun yalnızca evlât edinen kimseye mirasçı olabileceğini hükme bağlamıştır. Yargıtay, kök içerisinde halefiyetin burada söz konusu olamayacağı görüşündedir⁴⁰. Evlât edinme, tek yönlü bir miras hakkı doğurur. Bir başka ifade ile, evlâtlık ve altsoyu evlât edinene kan hısmı gibi mirasçı olurken, evlât edinen ve hısımlarının evlâtlığa mirasçı olması mümkün değildir (MK m. 500)⁴¹. Evlâtlığın, evlât edineni mirasçı atmasına hukuken herhangi bir engel yoktur.

743 S. Medeni Kanun'a göre evlâtlığın mirasçılık hakkı, düzenlenecek bir resmî senetle, sınırlandırılabilir veya tamamen kaldırılabilir (m. 257/II). Bu resmî senedin, en geç evlât edinme akdine kadar yapılması gerekir. Bu hususta, yeni hüküm herhangi bir kayıt içermemektedir. Bu nedenle, böyle bir resmî senet düzenleme olanağı yoktur. Ancak, tarafların karşılıksız veya

³⁷ FEYZİOĞLU, 327; TEKİNAY, 480.

³⁸ ZEVKLİLER Aydın/ACABEY Beşir/GÖKYAYLA K. Emre: *Medeni Hukuk*, 6. Bası, Ankara 2000, 981; ÖZTAN, 457.

³⁹ ÖZTAN, 458.

⁴⁰ Y. 2. HD, E. 8554, K. 9008, T. 5.10.1992 (YKD, S. 11 C. 18 Kasım 1992 sh. 1686); Y. 2. HD, E. 7853, K. 8458, T. 24.9.1992 (YKD, S. 4, C. 19, Nisan 1993 sh. 512).

⁴¹ Konuya ilişkin herhangi bir değişiklik olmamıştır (EMK m. 257/I - 447).

bir karşılık sağlamak suretiyle mirastan feragat sözleşmesi yapma hakları saklıdır (MK m. 528).

Kişinin evlât edinilmesi, kendi ailesindeki mirasçılığını etkilemez. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı devam eder (MK m. 500/I- ikinci cümle). 743 S. Medeni Kanun'da "Evlât Edinme" başlığı altında düzenlenen bu hüküm (m. 257/I) aynen muhafaza edilmiş ancak 4721 S. Medeni Kanun'da "Yasal Mirasçılar" başlığı altında düzenlenmiştir (m. 500/I).

C) SOYADI

743 S. Medeni Kanun'a göre, evlât edinme işlemi ile otomatik olarak, evlâtlık evlât edinenin soyadını alıyordu (m. 257/I). 4721 S. Medeni Kanun'a göre ise, evlâtlığın evlât edinenin soyadını alması, küçük olmasına bağlıdır (m. 314/III- ilk cümle). Ergin olan evlâtlığın evlât edinenin soyadını alması kendi isteğine bağlıdır (m. 314/III). Yani burada ergin olan evlâtlığa bir seçme hakkı tanınmıştır. Evlât edinenin soyadını evlât edinme ile alan küçüğün böylelikle, hangi aileye mensup olduğu belli olur. Ayrıca, ait olduğu ailenin iyi şöhretinden de küçük, faydalanma imkânı bulur.

743 S. Medeni Kanun'a 2846 S. Medeni Kanun'la 16.06.1983 tarihinde eklenen fıkra uyarınca; evlâtlığın, ergin olduktan sonra asıl ana babasının ismini kullanma hakkı saklıdır. 4721 S. Medeni Kanun'da bu konuda herhangi bir hüküm yoktur. Ancak, evlât edinilme sırasında, ergin olan evlâtlığın isterse evlât edinenin soyadını alabileceği şeklindeki hükmün (m. 314/III) buraya kıyas yoluyla uygulanması kanımızca mümkündür. Ayrıca evlâtlığın, adın değiştirilmesine ilişkin genel hükme müracaat etmesi de mümkündür (MK m. 27).

Bir çocuğu evlât edinenin, çocuğa yeni bir ad vermesi mümkündür (MK m. 314/III). Bu yeni bir hükümdür ve çok isabetlidir. Zira, bir yaşamı paylaşacağı, kendi çocuğu gibi benimseyeceği, kader birliği yapacağı bir kişinin adını koyması evlât edinenin en doğal hakkıdır. Ayrıca, yukarıda zikredilen "ana, babaya ait hak ve vazifeler evlât edinene geçer" hükmü ile bu hüküm paralellik arz etmektedir. Ad verme hakkı evlât edinene geçmiştir.

Bir kadının bir küçüğü evlât edinmesi halinde, evlât edinenin sonradan evlenmesi veya boşanması nedeniyle soyadının değişmesi evlâtlığın soyadını etkilemez. Evlâtlık, kadının evlenmeden önceki soyadını taşımaya devam eder⁴².

D) VATANDAŞLIK

Evlât edinme, evlâtlığın vatandaşlığını etkilemez. Bu durumun istisnası, küçük olan evlâtlığın vatansız olması halinde veya ana babanın nerede olduğu bilinmez ise, evlât edinenin Türk olmasından dolayı evlâtlığın da Türk olmasıdır (TVK m. 3).

⁴²

E) YERLEŞİM YERİ

Yukarıda da ifade edildiği gibi ana babaya ait hak ve yükümlülükler ve bu kapsamda velâyet hakkı evlât edinene geçer (MK m. 314/I). Velâyet altında bulunan evlâtlığın yerleşim yeri evlât edinenin yerleşim yeridir (MK m. 21/I)⁴³.

F) HISIMLIK

1. Genel Olarak

Hısımlık başlığını taşıyan “İkinci Kısımın, Soybağının Hükümlerine İlişkin Birinci Bölümünün Dördüncü Ayrımında Düzenlenen Evlât Edinme”, evlât edinen ile evlâtlık arasında bir hısımlık ilişkisi doğurur. Ancak bu ilişki yalnızca, evlât edinen ile evlâtlık arasındaki bir bağı ifade eder. Bu bağlamda, evlâtlık ile evlât edinenin diğer evlâtlıkları veya altsoyu arasında kardeşlik olmaz⁴⁴. Ayrıca, evlâtlığın kendi hısımları ile evlât edinen arasında bir hısımlık ilişkisi doğmaz. Evlâtlık ile evlât edinenin hısımları arasında da hısımlık ilişkisinin doğması bu anlamda mümkün değildir.

Evlâtlığın, miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlâtlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlât edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca, evlâtlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir (MK m. 314/V)⁴⁵. Zira, evlâtlık ile kendi hısımları arasındaki hısımlık bağı, evlât edinme etkilemez. Bu hısımlık devam eder. Madde gerekçesi de, bu hükmün aile bağlarının kaybolmaması için alınması gerekli önlemlere hizmet ettiğini vurgulamaktadır.

Mahkeme kararı olmadıkça veya evlâtlık istemedikçe, evlât edinme ile ilgili kayıt, belge ve bilgilerin açıklanması mümkün değildir (MK m. 314/IV). Emredici nitelikteki bu hüküm önceki hükümle aynıdır (EMK m. 257/VI). Bu hükmün amacı, tesis edilmiş ve belli bir istikrara kavuşmuş olan kurumun zarar görmemesidir. Madde gerekçesinde de belirtildiği gibi, gizlilik esastır. Gerçeklerin ortaya çıkması, büyük çabalar sonucu oluşturulan güven ve huzur ortamının bozulmasına ve hatta yok olmasına neden olabilir.

2. Evlenme Yasağı

743 S. Medeni Kanun’a göre, evlâtlık ile evlât edinen ve bunlardan biriyle diğerinin koca veya karısı arasında evlenme yasak idi (m. 93/3). Ancak, bu yasak mutlak nitelik taşıymıyordu. Taraflar arasında her nasılsa bir evlenme meydana gelmişse, evlât edinme ilişkisi son buluyor, evlenmenin sıhâtî bundan etkilenmiyordu (EMK m. 121). Bunun yanı sıra, tarafların altsoyları arasında evlenme engeli yok idi. 4721 S. Medeni Kanun, evlât edinen ile evlâtlığın evlenmesini mutlak olarak yasakladığı gibi (EMK m.

⁴³ Yasal yerleşim yeri.

⁴⁴ OĞUZMAN/DURAL, 256.

⁴⁵ Bu hüküm aynen muhafaza edilmiştir (EMK m. 257/IV).

121 mülğadır), tarafların altsoylarını da evlenme engeli kapsamına dahil etmiştir (MK m. 129/3). Ayrıca, taraflardan biri ile diğèrinin eşi arasındaki evlenme engeli de muhafaza edilmiştir (MK m. 129/3).

IV- EVLÂTLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASI

A) GENEL OLARAK

743 S. MK döneminde evlât edinme sözleşmesi, bu sözleşmeye ilişkin kurallara uymak koşuluyla, tarafların anlaşmasıyla her zaman sona erdirilirdi. Bunun yanı sıra evlât edinmenin hâkim kararı ile sona ermesi de mümkün idi. Hâkim hükmü ile sona ermesi halleri; Mirastan yoksunluk sebeplerinden birinin mevcudiyeti halinde (MK m. 578)⁴⁶ evlât edinenin mahkemeye müracaat etmesi ile veya haklı sebeplerin⁴⁷ varlığı halinde evlâtlığın talebi ile idi (EMK m. 258/I).

Evlât edinen ile evlâtlığın birbiriyle evlenmesi veya evlât edinen ile evlâtlık arasında soybağının düzeltilmesi halinde, evlâtlık ilişkisi kendiliğinden son buluyordu. Evlât edinmenin ortadan kalkması, bu ilişkinin geleceğe dair bütün sonuçlarını ortadan kaldırır ve kesindir (EMK m. 258/II).

4721 S. Medeni Kanuna göre, hâkim hükmü ile kurulan evlâtlık ilişkisinin kaldırılması gene hâkim hükmü ile mümkündür. Kanunda belirtilen nedenlere dayanarak açılan davada hâkimin verdiği hüküm geleceğe etkili sonuçlar doğurur. Bu hüküm, geçmişe etkili sonuçlar doğurmadığı için, evlât edinenin, evlâtlığa yapmış olduğu masrafları talep etmesi mümkün değildir⁴⁸.

B) SEBEPLERİ

Evlâtlık ilişkisinin kaldırılmasını gerektiren sebepleri, MK “Rızanın Bulunmaması” ve “Diğèr Noksanlıklar” olmak üzere iki başlık altında düzenlemiştir.

1. Rızanın Bulunmaması

Burada kastedilen rıza, evlât edinmeye ilişkin şartlarda düzenlenen, rızası alınması gereken kişilerin rızalarıdır. Şimdi kısaca bu durumları inceleyeceğiz; Evlâtlığa ilişkin şartlarda da belirtildiği gibi evlât edinilecek küçük, ergin veya kısıtlı⁴⁹ ayırt etme gücüne sahip ise bu işleme rıza göst-

⁴⁶ Buradaki yoksunluk ifadesinden, kaynak kanunda yer alan mirasçılıktan çıkarılma sebeplerinin anlaşılması gerektiği doktrinde ileri sürülmüştür (ÖZTAN, 465).

⁴⁷ Evlât edinenin kötü yaşam tarzı, pek fena muameleleri, aile vazifelerini ihmal etmesi gibi nedenler (bu husus hâkimin takdir hakkı kapsamındadır (MK m. 4)).

⁴⁸ AKINTÜRK, 381.

⁴⁹ MK, erginlerin ve kısıtlıların evlât edinilmesine ilişkin özel şartlara düzenledikten sonra, diğèr şartlara ilişkin olarak küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin şartlara atıfta bulunmuştur (m. 313/III).

ermesi gerekir⁵⁰. Ayrıca, küçük üzerindeki hak ve yükümlülüklerini sona erdiren bu işleme küçüğün ana babasının da rızası şarttır. Evli olan ergin ve kısıtlıların evlât edinilmesinde, eşin rızası açık bir düzenlemeyle şarta bağlanmıştır.

2. Diğer Noksanlıklar

Rıza dışında, evlât edinmenin şartlarına ilişkin bir noksanlık olması halleri Kanun Koyucu tarafından diğer noksanlıklar olarak nitelendirilmiş ve bunlar da evlâtlık ilişkisinin kaldırılma hali olarak hükme bağlanmıştır (MK m. 318). Taraflar arasındaki yaş farkı, evlât edinenin küçüğe bir yıl süre ile bakması ve eğitmesi, evlât edinenin yaşı gibi diğer tüm şartlara ilişkin eksikler bu kapsamda değerlendirilir. Örneğin, altsoyu bulunan bir kişinin, bir ergin veya kısıtlıyı evlât edinmesi hali.

C) DAVACILAR

1. Rızanın Bulunmaması Halinde

Yukarıda sayılan kişilerin rızalarının, yasal sebep olmaksızın alınmaması hâlinde, bu kişiler, evlâtlık ilişkisinin kaldırılması için dava açma hakkına sahip olurlar (MK m. 317).

2. Diğer Noksanlıklar Halinde

Evlât edinmede esasa dair rıza dışındaki noksanlıklarda, Cumhuriyet Savcısı veya her ilgili evlâtlık ilişkisinin kaldırılması için dava açma hakkına sahiptir (MK m. 318/I).

D) DAVA AÇILAMAYACAK HALLER

1. Rızanın Bulunmaması Halinde

Evlâtlık ilişkisinin kaldırılması, küçüğün menfaatini ağır biçimde zedeleyecek ise bu davanın açılması mümkün değildir (MK m. 317). Örneğin, evlât edinme gerçekleşmiş, taraflar birbirlerine alışmış, evlâtlık olan küçük yeni hayatında mutlu ve huzurlu ise, sırf ana babanın rızası yok diye işlemin iptal edilmesi hakkaniyete uygun bir tutum değildir. Bu anlamda hâkim, küçüğün menfaatleri ile evlâtlık ilişkisinin kaldırılması arasındaki dengeyi takdir hakkı uyarınca serbestçe değerlendirir (MK m. 4).

2. Diğer Noksanlıklar Halinde

Rıza dışındaki diğer eksiklikler nedeniyle dava açılacak hallerde aşağıdaki iki durumda dava açma hakkı düşer:

a) Noksanlıkların Ortadan Kalkması

Mevcut eksiklik, dava açılmadan önce tamamlanırsa artık dava açılmaz. Örneğin, tek başına evlât edinecek kişinin 30 yaşını doldurması gerekmektedir. Henüz 29 yaşındayken evlât edinen bir kişi 30 yaşını doldurd-

⁵⁰

Bkz. sh. 5.

uktan sonra, bu evlâtlık ilişkisinin kaldırılmasının talep edilmesi mümkün değildir.

b) Usule İlişkin Bir Noksanlık Olması ve İlişkinin Kaldırılmasının Evlâtlığın Menfaatini Ağır Bir Şekilde Zedelemesi

Evlâtlığın menfaatini ağır bir şekilde ihlal edecek olan, sadece usule dair eksikliklerin mevcudiyeti evlâtlık ilişkisinin kaldırılması davasının açılmasını engeller. Örneğin, evlât edinenin oturma yeri veya birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesi, evlât edinme kararını vermede yetkilidir. Evlât edinme kararı, bu yetkili mahkemelerin dışında bir mahkeme tarafından verilmişse bu durum usule ilişkin bir noksanlık olarak nitelendirilir. Aynı durumda, biraz önce de ifade ettiğimiz gibi, evlât edinme dolayısıyla rahata ve huzura kavuşmuş olan evlâtlık, bu ilişkinin kaldırılmasından olumsuz yönde ağır bir şekilde etkilenir. İşte, böylesi durumlarda, ilişkinin kaldırılması davasının açılması mümkün değildir.

E) HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE

Medeni Kanun'un açık hükmü karşısında, bu süre zamanaşımı değil, hak düşürücü bir süredir. Evlâtlık ilişkisinin kaldırılması sebebinin öğrenilmesinden itibaren bir yıl (sübjektif süre) ve her hâlde evlât edinme işleminin üzerinden beş yıl (objektif süre) geçmesi ile dava açma hakkı düşer.

V- EVLÂTLIK İŞLEMLERİNDE ARACILIK

Bakanlar Kurulunun yetki verdiği kurum ve kuruluşlar, küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin aracılık faaliyetlerini yapabilirler (MK m. 320/I). Aracılık faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin hususların tüzükle düzenleneceği de hükme bağlanmıştır (MK m. 320/II). Özel kişilerin veya Bakanlar Kurulunca yetki verilmemiş olan kurum ve kuruluşların aracılık faaliyetleri yapmaları bu hükümle yasaklanmıştır.

743 S. MK'da bulunmayan bu düzenleme, küçüklerin evlât edinilmesinde karşılaşılan güçlükleri gidermeyi veya en azından azaltmayı amaçlamaktadır⁵¹.

SONUÇ

Bu çalışmamızda, yürürlükten kalkan MK hükümleri ile karşılaştırmalı olarak 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren MK'nın "Evlât Edinme" ile ilgili hükümlerini inceledik. MK değişiklikleri içinde en kapsamlı değişikliklerden birisi evlât edinmede gerçekleşti. Bu değişikliklerin sonuçları, maddî hukuka ve usûl hukukuna ilişkin olarak değerlendirilmiştir.

Maddî hukuka ilişkin olarak yapılan değişiklikler: Yeni düzenleme ile getirilen, evlât edinenin yaşının düşürülmesi yerinde bir değişiklik olmuştur. Zira, evlât sevgisi daha küçük yaşlarda ihtiyaç duyulan bir olgudur. Evlât edinme kurumunun akdî bir ilişkiden çıkarak, mahkeme kararı haline dön-

⁵¹

üştürülmesinin isabetli bir tercih olduğunu düşünüyoruz. Şöyle ki, hısımlık gibi çok önemli bir bağın kurucu kaynaklarından biri olan evlât edinme, tarafların iradesine bağlanamaz. Hâkimin, kuruma dair şartları, tarafların özelliklerini değerlendirmesi ve buna göre karar vermesi, kurumu çok daha güvenilir hale getirir. Zaten, kişilik hallerine ilişkin değişiklikler (örneğin, ergin kılınma, yaş değişikliği, isim değişikliği, gaiplik gibi) de ilke olarak, ancak mahkeme kararı ile kurulur.

Yeni MK ile getirilen yeni bir düzenleme olarak, altsoyu bulunan kişilerin de evlât edinmesine izin verilmesi yerinde bir değişiklik olmuştur. Çünkü, ekonomik durumu çok iyi olmasına rağmen, altsoyunun olması nedeniyle evlât edinemeyen kişiler için, artık herhangi bir hukukî engel kalmamıştır. Ancak, altsoyu olmasına rağmen evlât edinebilmek, sadece küçüklerin evlât edinilmesinde mümkündür. Bir başka ifade ile, bir küçüğü evlât edinecek kişinin altsoyu bulunabilir. Erginlerin ve kısıtlıların evlât edinilmesinde, altsoyun bulunmaması şartı devam etmektedir. Kanun koyucunun, konuya ilişkin gerekçesinin, küçüklerin evlât edinilmesini biraz daha kolaylaştırmak olduğu düşünülebilir. Zira, yapılan değişiklikle, aile kurumunun kişiye tanyacağı sosyal ve ekonomik faydalardan yararlanmaya özellikle ihtiyacı olan küçüklere bu yönde hukukî bir kolaylık sağlanması, evlât edinmenin amacı ve aslı işlevine uygun bir çözüm tarzı olmuştur. Bu hususta, kanun koyucunun gerekçesine katılıyoruz; ancak, ergin ve kısıtlı olmakla birlikte yardıma muhtaç durumda olanların da gözönünde bulundurulması gerektiği kanaatindeyiz.

Usûl hukuku ile ilgili değişiklikler: Önceki MK döneminde, evlât edinmeye izni sulh hukuk mahkemesi veriyordu. Yukarıda da ifade edildiği gibi, artık mahkemenin fonksiyonu, evlât edinmeye izin vermek değil, evlât edinme kararını vermektir. Bu noktada, görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi mi, asliye hukuk mahkemesi mi olduğu önem kazanmaktadır. Yargıtay, konuya ilişkin olarak verdiği iki kararda, görevin, asliye hukuk mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir. Kişilik hallerine ilişkin kararları vermede, genel yetkili mahkemenin, asliye hukuk mahkemesi olması nedeniyle, Yargıtay'ın bu çözümüne katılıyoruz. Bunun yanı sıra, evlât edinme davası, hasımsız bir dava olmasına rağmen, hasımlı dava gibi açılmaktadır. Davada, herhangi bir ihtilâf yoktur; ancak, davalı olarak, evlâtlık veya evlâtlığın yasal temsilcisi, davalı sıfatıyla davada yer almaktadır. Davada, bir talep söz konusudur ve davacı değil, talepte bulunan ifadesinin kullanılması isabetli olur.